

1. Суспільство і злочинність неповнолітніх у розрізі епох (від Давнини і Середньовіччя до ХХІ століття) : монографія. – Дніпропетровськ : ЛІРА, 2015. С. 47-48.
2. Права, за якими судиться малоросійський народ // АН України, Ін-т государства и права и др. / сост. : К. А. Вислобоков, И. Б. Усенко, Ю. С. Шемшученко. – К. : Наукова думка, 1997. – С. 352.
3. Собрание малороссийских прав 1807 г. // АН України, Ін-т государства и права и др. / Сост. : К. А. Вислобоков, А. П. Ткач, И. Б. Усенко, В. А. Чехович. – К. : Наукова думка, 1992. – С. 51–67.
4. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО). – Ф. 469. Катеринославська міська управа, оп. 1. спр. 27–29 арк.
5. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО) ф. 11, оп. 1, д. 984а, с. 347.
6. Отчет Екатеринославского епархиального училищного совета о состоянии школ церковно-приходских и грамоты в Екатеринославской Епархии за 1895–1896 учебный год. – Екатеринославль : Высочайшее утвержденное Товарищество «Печатня С. П. Яковлева», 1897. – 130с.
7. Державний архів Дніпропетровської області (ДАДО), ф. 11, оп. 1, спр. 506.

Дрок І.С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

**ДО ПИТАННЯ ПРО ДОТРИМАННЯ ПРАВ ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ – ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

Правовий статус внутрішньо переміщеної особи дозволяє такій особі набуті певні права, що визначені Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [1]. Ці права є загальними незалежно від статі, соціального стану, раси, віросповідання, професії тощо. Крім того, таким особам держава гарантує конституційні права, як громадян України.

Однією з категорій внутрішньо переміщених осіб є поліцейські, які набувають статус на загальних підставах та яким надано весь комплекс прав, як і всім внутрішньо переміщеним особам. Однак проведене нами дослідження дозволяє зробити висновок про існування ряду проблемних моментів, пов'язаних з реалізацією прав внутрішньо переміщеними особами – поліцейськими, про що далі йтиме мова.

Станом на 28 грудня 2022 року серед поліцейських, державних

службовців та інших працівників підрозділів ГУНП в Дніпропетровській області перебуває на обліку 289 осіб, з яких 104 жінки та 185 чоловіків, які відповідно до законодавства є внутрішньо переміщеними особами, що складає приблизно 3% від загальної кількості штатних посад. У 2021 році на обліку, як внутрішньо переміщені особи, перебували 41 співробітник ГУНП в Дніпропетровській області, з яких 13 жінок та 28 чоловіків [2].

Аналіз наведених даних свідчить, що співвідношення чоловіків та жінок у складі ГУНП в Дніпропетровській області серед внутрішньо переміщених осіб зберігається у приблизній пропорції 1:2. Зважаючи на переважно чоловічий склад поліцейських підрозділів, можемо говорити про збереження гендерного паритету у вказаній сфері.

Також спостерігаємо значне збільшення кількості поліцейських, які мають статус внутрішньо переміщених осіб у 2022 році у порівнянні з 2021 (на 86%), що обумовлено повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України.

Тобто можемо говорити про існування кола зацікавлених внутрішньо переміщених осіб, які проходять службу в Національній поліції та потребують вирішення питань щодо забезпечення наданих їм законом прав. Зауважмо, що наукові дослідження з приводу даної проблематики в Україні не проводяться, що підтверджує новизну даного наукового доробку та необхідність започаткування наукового обґрунтування та вирішення практичних правових колізій.

Перш за все варто наголосити на загальному порядку отримання правового статусу внутрішньо-переміщеної особи поліцейськими, що змушені були покинути місце свого проживання через збройний конфлікт України та російської федерації. Крім того, загальним на поліцейських - внутрішньо переміщених осіб розповсюджуються і права, які отримують такі особи, наприклад, право на отримання грошового забезпечення.

Проведене нами дослідження дозволяє виділити три види прав громадян, які є спірними в частині їх реалізації поліцейськими, які мають статус внутрішньо переміщеної особи:

1. Згідно статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [1] внутрішньо переміщеним особам гарантується право захисту від примусового повернення на попереднє місце проживання. Однак з положень п. 6 ст. 57, абз. 1 п. 2 ч. 1 ст. 65 Закону України «Про Національну поліцію» [3] випливає те, що рішення щодо переміщення поліцейських, у тому числі в період дії воєнного стану, здійснюється відповідними керівниками з урахуванням інтересів служби. Безпосередньо обов'язок проходити службу там, де це викликано інтересами служби і обумовлено наказами керівника органу (закладу, установи) поліції, до повноважень якого належить право призначення на посаду та звільнення з посади, покладається на поліцейського п. 2 ч. 8 ст. 65 Закону України «Про Національну поліцію» [3]. Тобто обмеження конституційного права на

вільний вибір місця проживання (ст. 33 Конституції України [4]) поліцейськими відбувається за рахунок специфіки виконуваної роботи та набуття статусу поліцейського. Це дає підстави для висновку про переведення поліцейських – внутрішньо переміщених осіб на службу в підрозділи Національної поліції на деокуповані або інші території України без врахування бажання самого поліцейського.

2. Право кожного громадянина на участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах закріплено ст. 38 Конституції України [4]. Правовий статус внутрішньо переміщеної особи або правовий статус поліцейського не позбавляють громадянина цього права, однак ускладнюють його реалізацію через необхідність здійснення визначеної процедури.

Отримання довідки внутрішньо переміщеної особи є підставою для зміни виборцем виборчої адреси. При поданні заяви про зміну виборчої адреси виборець подає заяву до органу реєстрації за новою виборчою адресою разом із документом, що підтверджує зміну виборцем виборчої адреси (копія документа), тобто довідка про взяття на облік, як внутрішньо переміщена особа.

Крім того, може бути змінена не виборча адреса а місце голосування. Зокрема, п. 3. ст. 7 Закону України «Про Державний реєстр виборців» [5] визначає, що за зверненням виборця, який має право голосу на відповідних загальнодержавних виборах чи всеукраїнському референдумі, у тому числі внутрішньо переміщена особа, орган ведення Реєстру може тимчасово (на період відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму) змінити виборцю місце голосування (виборчу дільницю, дільницю референдуму) без зміни його виборчої адреси. Порядок подання та розгляду заяви про тимчасову зміну місця голосування виборця встановлюється Центральною виборчою комісією. Таке звернення подається до органу ведення Реєстру не пізніше ніж за п'ять днів до дня голосування на відповідних виборах чи референдумі.

3. Право кожного громадянина на працю, отримання винагороди за працю гарантується ст. 43 Конституції України [4]. Проведене нами опитування поліцейських, які отримали статус внутрішньо переміщених осіб, дає підстави вважати, що держава не була готова у 2014 році до застосування управлінських та організаційних заходів адаптування до реалій збройного конфлікту, зокрема в системі Національної поліції. Не зважаючи на те, що підрозділи Національної поліції з окупованих територій входять до загальнодержавної системи, відбувалися окремі порушення прав таких поліцейських. Наприклад у 2014 році таким поліцейським затримували виплату заробітної плати, особові справи поліцейських, службові документи, тощо були втрачені (утилізовані, залишені на окупованій території та інше) та потребували відновлення. Ці та інші випадки дають підстави стверджувати про виникнення проблем під час реалізації права на пенсійне забезпечення,

соціальну допомогу (облік стажу), тощо.

З огляду на сказане потребує врегулювання питання створення єдиного загальнодержавного електронного обліку поліцейських, яка б надавала можливість під час виникнення надзвичайних ситуацій, зміни місця проходження служби не втрачати відомості, які містяться в службовій документації про кадри Національної поліції.

Визначені нами напрямки не є вичерпними, а лише покладають початок для дослідження окресленої проблематики, потребують подальшого наукового та юридичного дослідження з метою уникнення подібних проблем у майбутньому.

1. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 15.06.2023)
2. Лист ГУНП в Дніпропетровській області від 04.01.2023 № 24/103/05.2023
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 15.06.2023)
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.06.2023)
5. Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22.02.2007 № 698-V / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16#n68> (дата звернення: 15.06.2023)

Миронюк С.А.

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, майор поліції

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ В РЕЗУЛЬТАТІ ВИБУХІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Найвищим пріоритетом та найбільшою цінністю є життя та здоров'я людини. Охорона життя та здоров'я людини забезпечується на найвищому законодавчому рівні, зокрема статтею 3 Конституції України визначено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Поліцейські, реалізуючи свої повноваження, що спрямовані на забезпечення публічної безпеки і порядку, охорону прав і свобод людини, а також інтересів